

Türkiye Türkçesinde Arı ile İlgili Atasözleri ve Deyimler

Proverbs and Idioms on Bee in Modern Turkish

Eyup Sertaç Ayaz*

Özet:

Bu çalışmada, Türkiye Türkçesinde kullanılan 'arı'yla ilgili atasözleri ve deyimler toplanıp anlamlarına göre tasnif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Atasözü, Deyim, Arı, Bal.

Abstract:

This study lists and classifies proverbs and idioms relating to bees and honey in Modern Turkish.

Keywords: Modern Turkish, Proverb, Idiom, Bee, Honey.

Sözcüklerin ve terimlerin yanı sıra atasözlerimiz ve deyimlerimiz, Türkçenin söz varlığını oluşturan önemli öğelerdendir. Atasözleri; uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikteki sözlerdir. Deyimler ise genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbekleridir. Atasözlerimiz ve deyimlerimiz hayata bakışımızın, değerlerimizin, geleneklerimizin, inançlarımızın söze dönüşmüş biçimleridir. Her atasözü her deyim aslında binlerce yıllık tarihimize içerisinde atalarımızın dilimizin söz varlığına kazandırdığı kültür değerimizdir.¹

Geçmişten günümüze gelen, uzun deneyimlerden yararlanarak kısa ve özlü öğütler veren, toplum tarafından benimsenerek ortak olarak kullanılan bu kalıplaşmış sözler Türkçede

* Eyup Sertaç Ayaz, Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Araştırma Görevlisi, Kars.
sertacayaz@hotmail.com

¹ Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <http://tdkterim.gov.tr/atasoz/> (erişim tarihi 09.08.2010).

"sav" ve "irsal-i mesel" olarak da adlanılır. Bir toplumun duygu, düşünce, inanç ve kültür yapısını yansıtan atasözleri, kim tarafından ne zaman söylendiği bilinmediğinden anonimdir. Bu sözler topluma mal olmuş, toplum tarafından benimsenmiş ve yüzyılların düşünce ve mantık isteminden geçerek günümüze ulaşmış kısa ve özlü sözlerdir. Atasözleri, bir düşünce açıklanırken ya da savunulurken tanık olarak da gösterilir. Atasözleri, halkın yalnızca ortak duygu ve düşüncelerini değil ortak dil zevkini de yansıtır.²

Azeri Türklerinin atasözü hakkında kullandıkları “Atalarsözünün her biri bir destandır.” şeklindeki atasözünün dediği gibi, atalarımızın iki kelimeyle uzun bir destan hacminde bilgi ve tecrübe aktardığı, her birinde ciltler dolusu kitaplar hacminde düşünce ve duyguları bir araya getiren, şekilce küçük, manaca derin atasözü ve deyimler kültürel kodlarının şifreleridir. Halk felsefesinin özünü atasözleri oluşturmaktadır.³

Atasözlerimiz tabiattaki tüm varlıkları öne çıkan özellikleri bağlamında kullanarak hayata dair tecrübe ve bilgileri aktarırlar. Tabiattaki hayvanlardan arı da öne çıkan özelliklerine atıf yapılarak Türkiye Türkçesi atasözleri ve deyimlerinde yerini almıştır. Genel olarak bakıldığında arının çalışkanlığı, verimliliği, düzenliliği, aralarındaki iş birliği ve koordinasyon, balın besleyiciliği, tatlılığı arıyla ilgili atasözlerinde başlıca kullanılan temalardır.

Atasözleri

ağustosta oğul veren arıdan, yağmurdan sonra dikilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

ağzında bal olan arının kuyruğunda iğnesi vardır.

Allah bal mumu yakana bal mumu, yağ mumu yakana yağ mumu verir.

arı aldım balın yiyin, kocaya vardım malın yiyin diye.

arı bal alacak / yapacak çiçeği bilir.

arı bal alacak çiçeği bilir.

arı bal etrafında dolaşır.

arı baldan değil tütünden kaçır.

arı baldan mı, yoksa dumandan mı kaçır?

arı balı etrafında dolaşır.

arı balından kaçmaz.

² <http://tr.wikipedia.org/wiki/Atas> (erişim tarihi 09.08.2010).

³ Özkul Çobanoğlu, *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004, s. 7.

arı balını yimez, karı yağını yimez.
arı bey olan kovana üşer.
arı gibi çalış, arslan gibi ye.
arı gibi eri olanın cennet gibi yeri olur.
arı gibi eri olanın dağ kadar yeri olur.
arı gibi sokar.
arı gibi üşer, akrep gibi sokar.
arı ile karının sırrına erilmez.
arı iyi olursa balı Bağdat'tan gelir.
arı iyi olursa, balı Bağdat'tan getirir.
arı kadar eri olanın, dağ kadar yeri olur.
arı kahrı çekmeyen balın kadrin ne bilsin.
arı kahrı çekmeyen balın kahrını ne bilir.
arı kızdıranı sokar.
arı kızdırılınca sokar.
arı kovana gider.
arı kovanı gibi işler.
arı kovanı gibi.
arı mermerden ne anlar.
arı olana bir söz, olmayana bin söz.
arı petek olan kovana üşer.
arı petekten karı kötekten anlar.
arı petekten, karı kepekten anlar.
arı satmış, namusu tellala vermiş.
arı sırrı, karı sırrı.
arı söğüdü, akıllı öğüdü sever.
arı var bal yapar, arı var can yakar.
arı yok, piri yok!
arı yuvasına / kovanına kazık / çubuk dürtülmez.
arı, bey olan kovana üşer.
arı, kızdıranı sokar.
arıda bal, kafeste mal buldun mu al.

arıdan bal almak herkesin kârı değil.
arıdan korkan bal satamaz.
arının belasını çekmeyen bal yiyemez.
arının dikenini gördüm, balından el çektim.
arının kahrını çekmeyen balın kıymetini bilmez.
arının yuvasına kazık dürtülmez.
arısını söndür, balını ondan sonra ye.
arısını söndüren balını yer.
arıya bak bal olsun, dağa bak bağ olsun.
arıya iyi bakarsan, karıya altın elmas takarsın.
arıya kalkan bal başına, sinekle kalkan leş başına varır / konar.
arıya kovan emanet olmaz.
arıya kovan emanet edilmez.
arıya verdim uçuverdi, mandaya verdim kaçiverdi.
arıyı birden, koyunu binden üret.
arıyı duman, insanı iman yola getirir.
arıyı sattık da balı bakkaldan alıyoruz.
arıyı ya çalmalı, ya bulmalı.
arıyla karının sırrına erilmez.
arıyla karıya güven olmaz.
asıl azmaz, bal kokmaz.
bahçesinde arısı olanın, kesesinde sarısı olur.
bal alacak çiçeği bilir.
bal alacak kimse arının iğnesine katlanabilmelidir.
bal arıdan, kavga karıdan çıkar.
bal bal demekle ağız tatlanmaz.
bal dedin mi bel bel bakar.
bal dedin mi hemen banar.
bal demekle ağız tatlı olmaz.
bal demekle parmak yalanmaz.
bal dök yala.
bal ile kaymak isteyen akçasına kıymak gerek.

bal ile kaymak yenir ama her keseye göre değil.
bal ile kaymak yenir ama herkese göre değil.
bal istedik belalıya düştük.
bal isterken bela buldum.
bal küpünden sirke, sirke küpünden bal sızmaz.
bal olan yerde sinek de olur.
bal olan yerde sinek de olur (bulunur).
bal tatlıdır, dert acıdır.
bal tutan parmağını yalar.
bal verecek arı değil.
bal verecek arıya benzemiyor.
bal veren arının iğnesi zehirsizdir.
bal yapmaz arı gibi.
bal ye ık sokağa, yiyemezsen gir kovuğa.
bal yedik belaya düştük.
bal yiyen baldan bıkar.
bal, eski petekten yenir.
balcı ağlar, pekmezci ağlar, katırcının gözü ıksın.
balcı kızı daha tatlı.
balcıdan bal sakınmak olmaz.
balcının bal tası var, oduncunun baltası.
balcının var bal tası, oduncunun var baltası.
balcıya pekmez satılmaz.
balı da senin, belası da.
balı dibinden, yağı yüzünden al.
balı dibinden, yağı yüzünden.
balı olan bal yemez mi?
balı olan bal yimez.
balı olan bayram eder.
balı olandan pekmez esirgenmez.
balı parmağı uzun olan değil, kısmeti olan yemiş.
balı parmağı uzun yemez, kısmetlisi yer.

balı ye de arısını sorma.
balın âlâsı (tazesı) oğlun tazesinden.
balın alası oğlun tazesinden.
balın olsun, sinek bağdat'tan gelir.
balın sahibi arıdır.
balını yiyen kepçesini taşır.
ballı pide yeniçeriye yumuşatır.
balsız arı, kocasız karı insana zarar.
balsız kovan arı tutmaz.
balsız kovanda arı durmaz.
bedava sirke baldan tatlıdır.
besle arıyı gözün görsün sarıyı.
besledim arı kalmadı sızı.
bir arı geldi “vız” dedi, kulağıma “az” dedi, “işte güz” dedi, “ne durursun kız” dedi,
“çehizini düz” dedi.
bir dirhem bal için bir çeki keçi boynuzu çiğnemek.
çanakta balın olsun, Yemen'den (Bağdat'tan) arı gelir.
çiftçi üç şeyden zengin olur; arıdan, darıdan, karıdan.
çirkin ile bal yeme, güzel ile taş taşı.
dağa bak bağ olsun, arıya bak bal olsun.
deliye bal tattırmışlar, çarşıda katran bırakmamış.
dibi kırmızı mumla (bal mumuyla) mı çağırdım.
dilini eşek arısı soksun.
dırdırcı karı, sokucu arı.
ekşi yüzlünün balı acı olur.
erin arısı, saçın sarısı.
eşek arası gibi bal yapmaz.
eşek arısı gibi vızlar.
eşekarısı bal yapmaz.
Gökova'da darı, Marmaris'te arı, Muğla'da karı sözü çok edilir.
Gürcü kızı, körpe kuzu, balsız arı, dul avrat, langır at mazarattır mazarat.
her arı bal yapmaz.

her arı bal yapsa, balın okkası parasız olur.
hırsızın başında arılar oynar.
iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevruz gününde attan, ağzı salyalı itten,
yağlı yerdeki bitte sakın.

karı sırrı arı sırrı.

kimi balı yer, kimini arı sokar.

kocasız karı beysiz arı.

kovandan çıkmayan arı bal yapmaz.

koyun bir kışlık, arı bir kuşluk.

oğlanınki oğul balı, kızınki bahçe gülü.

öfke baldan tatlıdır.

önce baldın, pekmez oldun; şimdi para etmez oldun.

paran çoksa keçiye ver geçir, arıya ver uçur.

parmağında balım olsun Yemen'den arı getirirdim / getirtirim.

parmağında bal olsaydı Hindistan'dan arı gelirdi.

rahmet göneni ile ekilen darıdan, gün dönümünden sonra oğul veren arıdan,
söylemekle tutan karıdan hayır gelmez.

sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir evlat gerek kazana.

Türkmen'e: "Arı alır mısınız?" demişler, "Paramla vızıltıyı nideyim?" demiş.

üzümün iyisini arılar deler.

yaban arısı kılavuzsuz olmaz.

yağmur tavında ekilen darı, yaz ortasında oğul veren arı, kocasından sonra kalkan karı
işe yaramaz.

yamaçta bağını, evinde sağımı, bahçede arını eksik etme.

zemheride oğul veren arıdan, eşeğin önünde giden sıpadan, kocasından sonra kalkan
karıdan hayır gelmez.

Deyimler

(birinin) ağzına bir parmak bal çalmak.

ağzından bal damlamak (akmak).

arı bana neyledi, balı neylesin.

arı gibi çalışkan olmak.

arı gibi sokmak.

arı gibi vızıldamak.
arı gibi.
arı kovanı gibi işlemek.
arı kovanına çomak sokmak.
arının dikenini görüp balından el çekmek.
arının ocağını bizlemek.
arının yuvasına çöp / çomak dürtmek.
arının yuvasına kazık (çöp) dürtmek.
arıyı sattık da balı bakkaldan alıyoruz.
bal acı da, pekmez tatlı mı?
bal alacak çiçeği bilmek (bulmak).
bal bıçağı.
bal dök de yala.
bal gibi.
bal mumu gibi erimek.
bal mumu yapıştırmak.
bal verecek arıyı bulmak.
bal yapmaz arı gibi dönmek.
bal yedik belaya düştük.
baldudak olmak.
balı burnundan mı akıyor?
ballı börek olmak.
balsa bandık, katmerse kandık.
bir eli yağda bir eli balda (olmak).
el arı düşman gayreti.
elini arı kovanına sokmak.
eşekarısı gibi sokmak.
eşekarısı gibi vızılar.
kelebek gibi uçar arı gibi sokar.
laf söyledi bal kabağı!
lafını (lafınızı) balla kestim.
oğul çıkarmak.

oğul vermek.
sözünü (sözünüzü) balla kestim (kesiyorum).
topal arının bal yapmasına dönmek.
uzaktan merhaba ey arı kardeş.
yağ bal olsun.
yağa bala batırmak.
yağlayıp ballandırmak.
yağlı ballı olmak.

Türkiye Türkçesindeki arıyla ilgili atasözlerinin anlamlarına göre tasnifi

1. Toplumsal öğüt

ağustosta oğul veren arıdan, yağmurdan sonra dikilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

ağzında bal olan arının kuyruğunda iğnesi vardır.
arı gibi çalış, arslan gibi ye.
arı gibi eri olanın cennet gibi / dağ kadar yeri olur.
arı gibi eri olanın dağ kadar yeri olur.
arı kadar eri olanın, dağ kadar yeri olur.
arı söğüdü akıllı öğüdü sever.
arıdan bal almak herkesin kârı değil.
arıdan korkan bal satamaz.
arının belasını çekmeyen bal yiyemez.
arının yuvasına kazık dürtülmez.
arısını söndüren balını yer.
arıya bak bal olsun, dağa bak bağ olsun.
arıya iyi bakarsan, karıya altın elmas takarsın.
arıyı birden, koyunu binden üret.
arıyı duman, insanı iman yola getirir.
arıyı ya çalmalı, ya bulmalı.
arıyla kalkan bal başına, sinekle kalkan leş başına varır / konar.
arıyla karıya güven olmaz.
bahçesinde arısı olanın, kesesinde sarısı olur.

bal alacak kimse arının iğnesine katlanabilmelidir.
bal arıdan, kavga karıdan çıkar.
bal bal demekle ağız tatlanmaz.
bal olan yerde sinek de olur.
bal ye çık sokağa, yiyemezsen gir kovuğa.
bal, eski petekten yenir.
balcıdan bal sakınmak olmaz.
balı dibinden, yağı yüzünden.
balını yiyen kepçesini taşır.
balsız arı, kocasız karı insana zarar.
besle arıyı gözün görsün sarıyı.
çiftçi üç şeyden zengin olur; arıdan, darıdan, karıdan.
çirkin ile bal yeme, güzel ile taş taşı.
dağa bak bağ olsun, arıya bak bal olsun.
eşekarısı bal yapmaz.
iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevrüz gününde attan, ağzı salyalı itten,
yağlı yerdeki bitten sakın.
rahmet göneni ile ekilen darıdan, gün dönümünden sonra oğul veren arıdan,
söylemekle tutan karıdan hayır gelmez.
sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir evlat gerek kazana.
yaban arısı kılavuzsuz olmaz.
yağmur tavında ekilen darı, yaz ortasında oğul veren arı, kocasından sonra kalkan karı
işe yaramaz.
yamaçta bağını, evinde sağımı, bahçede arını eksik etme.
zemheride oğul veren arıdan, eşeğin önünde giden sıpadan, kocasından sonra kalkan
karıdan hayır gelmez.

2. Toplumsal kurallar/tutumlar

arı bal etrafında dolaşır.
arı balı etrafında dolaşır.
arı iyi olursa balı Bağdat'tan gelir.
arının yuvasına kazık dürtülmez.
arını sattık da balı bakkaldan alıyoruz.

bal ile kaymak isteyen akçasına kıymak gerek.

bal ile kaymak yenir ama herkese göre değil.

balcıya pekmez satılmaz.

balı olan bayram eder.

balın sahibi arıdır.

balını yiyen kepçesini taşır.

balsız kovan arı tutmaz.

balsız kovanda arı durmaz.

çanakta balın olsun, Bağdat'tan arı gelir.

çanakta balın olsun, Yemen'den arı gelir.

çirkin ile bal yeme, güzel ile taş taşı.

erin arısı, saçın sarısı.

Gökova'da darı, Marmaris'te arı, Muğla'da karı sözü çok edilir.

Gürcü kızı, körpe kuzu, balsız arı, dul avrat, langır at mazarattır mazarat.

kocasız karı beysiz arı.

koyun bir kışlık, arı bir kuşluk.

oğlanınki oğul balı, kızınki bahçe gülü.

Türkmen'e: "Arı alır mısın?" demişler, "Paramla vızıltıyı nideyim?" demiş.

3. Adet, gelenek, görenek

besledim arı kalmadı sızı.

bir arı geldi "vız" dedi, kulağıma "az" dedi, "işte güz" dedi, "ne durursun kız" dedi, "çehizini düz" dedi.

4. Kişisel öğüt

ağzında bal olan arının kuyruğunda iğnesi vardır.

arı yuvasına / kovanına kazık / çubuk dürtülmez.

arıda bal, kafeste mal buldun mu al.

arıdan bal almak herkesin kârı değil.

arıdan korkan bal satamaz.

arının belasını çekmeyen bal yiyemez.

arısını söndür, balını ondan sonra ye.

bahçesinde arısı olanın, kesesinde sarısı olur.

bal bal demekle ağız tatlanmaz.

besle arıyı gözün görsün sarıyı.
besledim arı kalmadı sızı.
önce baldın, pekmez oldun; şimdi para etmez oldun.
paran çoksa keçiye ver geçir, arıya ver uçur.
parmağında balım olsun Yemen'den arı getirirdim / getirtirim.
parmağında bal olsaydı Hindistan'dan arı gelirdi.

5. İnsan psikolojisi

arı aldım balın yiyin, kocaya vardım malın yiyin diye.
arı baldan değil tütünden kaçar.
arı baldan mı yoksa dumandan mı kaçar.
arı balından kaçmaz.
arı bey olan kovana üşer.
arı kahrı çekmeyen balın kadrini ne bilir.
arı kızdıranı sokar.
arı kızdırılınca sokar.
arı mermerden ne anlar.
arı olana bir söz, olmayana bin söz.
arı petek olan kovana üşer.
arı petekten karı kötekten anlar.
arı satmış, namusu tellala vermiş.
arı sırrı, karı sırrı.
arı söğüdü, akıllı öğüdü sever.
arının dikenini gördüm, balından el çektim.
arının kahrını çekmeyen balın kıymetini bilmez.
arıya kovan emanet olmaz / edilmez.
arıyla karının sırrına erilmez.
asıl azmaz, bal kokmaz.
bal dedin mi bel bel bakar.
bal dedin mi hemen banar.
bal tatlıdır, dert acıdır.
bal tutan parmağını yalar.
bal yiyen baldan bıkar.

balcı kızı daha tatlı.
balı olan bal yemez mi.
balın âlâsı (tazesı) oğlun tazesinden.
ballı pide yeniçeriye yumuşatır.
balsız arı, kocasız karı insana zara.
balsız kovan arı tutmaz.
balsız kovanda arı durmaz.
bedava sirke baldan tatlıdır.
dırdırcı karı, sokucu arı.
ekşi yüzlünün balı acı olur.
karı sırrı arı sırrı.
kovandan çıkmayan arı bal yapmaz.
öfke baldan tatlıdır.

6. Toplum psikolojisi

arı aldım balın yiyin, kocaya vardım malın yiyin diye.
arı bey olan kovana üşer.
arı olana bir söz, olmayana bin söz.
arı petek olan kovana üşer.
arının kahrını çekmeyen balın kıymetini bilmez.
arıya kovan emanet olmaz / edilmez.
bal küpünden sirke, sirke küpünden bal sızmaz.
bal olan yerde sinek de olur (bulunur).
balı olan bayram eder.
balı olandan pekmez esirgenmez.
balı ye de arısını sorma.
erin arısı, saçın sarısı.
Gürcü kızı, körpe kuzu, balsız arı, dul avrat, langır at mazarattır mazarat.
hırsızın başında arılar oynar.
iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevrüz gününde attan, ağzı salyalı itten,
yağlı yerdeki bitten sakın.
üzümün iyisini arılar deler.
yaban arısı kılavuzsuz olmaz.

7. İnsan davranışları

ağustosta oğul veren arıdan, yağmurdan sonra dikilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

arı bal alacak / yapacak çiçeği bilir.

arı bal alacak çiçeği bilir.

arı balı etrafında dolaşır.

arı balını yimez, karı yağını yimez.

arı gibi üşer akrep gibi sokar.

arı satmış, namusu tellala vermiş.

arı var bal yapar, arı var can yakar.

arıya verdim uçuverdi, mandaya verdim kaçıverdi.

bal arıdan, kavga karıdan çıkar.

bal dedin mi bel bel bakar.

bal dedin mi hemen banar.

bal küpünden sirke, sirke küpünden bal sızmaz.

bal veren arının iğnesi zehirsizdir.

bir arı geldi “vız” dedi, kulağıma “az” dedi, “işte güz” dedi, “ne durursun kız” dedi, “çehizini düz” dedi.

bir dirhem bal için bir çeki keçi boynuzu çiğnemek.

deliye bal tattırılmışlar, çarşıda katran bırakmamış.

Gökova’da darı, Marmaris’te arı, Muğla’da karı sözü çok edilir.

her arı bal yapmaz.

her arı bal yapsa, balın okkası parasız olur.

iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevrüz gününde attan, ağzı salyalı itten, yağlı yerdeki bitten sakın.

parmağında balım olsun Yemen’den arı getirirdim / getirtirim.

parmağında bal olsaydı Hindistan’dan arı gelirdi.

sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir evlat gerek kazana.

yağmur tavında ekilen darı, yaz ortasında oğul veren arı, kocasından sonra kalkan karı işe yaramaz.

8. Doğa olayları

ağustosta oğul veren arıdan, yağmurdan sonra dikilen darıdan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

bir arı geldi “vız” dedi, kulağıma “az” dedi, “işte güz” dedi, “ne durursun kız” dedi, “çehizini düz” dedi.

iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevruz gününde attan, ağzı salyalı itten, yağlı yerdeki bittten sakın.

koyun bir kışlık, arı bir kuşluk.

rahmet göneni ile ekilen darıdan, gün dönümünden sonra oğul veren arıdan, söylemekle tutan karıdan hayır gelmez.

sade pirinç zerde olmaz, bal gerektir kazana; baba malı tez tükenir evlat gerek kazana. üzümün iyisini arılar deler.

yağmur tavında ekilen darı, yaz ortasında oğul veren arı, kocasından sonra kalkan karı işe yaramaz.

zemheride oğul veren arıdan, eşeğin önünde giden sıpadan, kocasından sonra kalkan karıdan hayır gelmez.

9. Yaşam koşulları

bal ile kaymak yenir ama her keseye göre değil.

bal ile kaymak yenir ama herkese göre değil.

balcı ağlar, pekmezci ağlar, katırcının gözü çıksın.

balcının var bal tası, oduncunun var baltası.

iğde çiçeğinde arıdan, ayva çiçeğinde karıdan, nevruz gününde attan, ağzı salyalı itten, yağlı yerdeki bittten sakın.

kimi balı yer, kimini arı sokar.

10. İnanışlar

Allah bal mumu yakana bal mumu, yağ mumu yakana yağ mumu verir.

arıyı duman, insanı iman yola getirir.

balı parmağı uzun olan değil, kısmeti olan yemiş.

balı parmağı uzun yemez, kısmetlisi yer.

bir arı geldi “vız” dedi, kulağıma “az” dedi, “işte güz” dedi, “ne durursun kız” dedi, “çehizini düz” dedi.

Sonuç

Her atasözü, toplumsal yaşantı içerisindeki her bireyin uyması beklenen ya bir genel kural veya bir düstur niteliğindedir. Bu nedenle de, atasözleri, milletlerin karakterlerini, hayat karşısında tavır ve zihniyetlerini ifade eden özlü sözlerdir. Geçmişten günümüze Türk atasözleri ve deyimleri, ortak sosyal yaşantımızı, toplumumuzun deneyimlerini yansıtan önemli kaynaklardır.⁴

Kaynaklar

Bölge Ağzlarında Atasözleri ve Deyimler I-II, TDK Yayınları, Ankara 2009.

Çobanoğlu, Özkul, *Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2004.

Türk Atasözleri I, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.

Yanar, Ahmet, *Hayvan Motifli Atasözleri ve Deyimlerimiz*, Devran Matbaacılık, Mersin 1997.

Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <http://tdkterim.gov.tr/atasoz/>(erişim tarihi 09.08.2010).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Atas> (erişim tarihi 09.08.2010).

⁴ Özkul Çobanoğlu, *age.*, s. 1.